

Den önskvärda framtida skogen om 40 år

Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling

Riitta Rätty, Annika Carlsson Kanyama, Karin Mossberg Sonnek & Eva-Maria Nordström

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 2 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

Sändlista/Distribution:

Olof Olsson, Hushållningssällskapet
Stig Hansson, Hela Sverige ska leva
Wanja Wallemyr, Hela Sverige ska leva
Viktoria Hallberg, Svenska Hembygdsföreningen
Bengt Olsson, Sportfiskarna
Fredrik Widemo, Svenska Jägare förbundet
Ulf Kallin, Jägarnas Riksförbund
Göran Andersson, Friluftsförbundet
Eje Andersson, Svenska Orienteringsförbundet
Christina Rådelius, Tillväxtverket

Karin Beland Lindahl, SLU
Annika Mossing, SLU
Annika Nordin, SLU
Eva-Maria Nordström, SLU

Lisa Hörnsten Friberg, FOI
Eva Mittermaier, FOI

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 3 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

Sammanfattning

FOI, Totalförsvarets forskningsinstitut, genomför under 2014 på uppdrag av forskningsprogrammet Future Forest, som drivs av Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Umeå universitet och Skogforsk, ett antal visionsworkshopar om den önskvärda svenska skogen. Syftet är att få fram framtidsbilder med hjälp av olika intressentgrupper samt att diskutera hur vägen till denna önskvärda framtid skulle kunna se ut. Metoden som används vid dessa workshopar kallas backcasting. I ett senare skede inom projektet skall de olika framtidsbilderna jämföras.

I denna rapport redovisas metoden och resultaten från två workshopar med representanter från intressentgruppen Rekreation och lokal utveckling. Målgruppen för skriften är i första hand de som ingick i denna grupp och som träffades två gånger under maj 2014.

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 4 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1 Inledning och syfte	5
2 Metod	6
2.1 Förberedelser inför den första workshopen	6
2.2 Första workshopen	7
2.3 Framtagning av visioner	9
2.4 Andra workshopen	10
2.5 Efterarbete	11
3. De två visionerna och vägen dit	13
3.1 Vision 1: Stark styrning för hållbart skogsbruk	13
3.2 Vision 2: Starka brukare för hållbart skogsbruk	15
3.3 Vägen till visionerna	17
Referenser	21
Bilaga 1. Deltagare	22
Bilaga 2. Bildspelet ”Skogen vid ett vägskäl”	23
Bilaga 3. Idéer, kluster och röster	27

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 5 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

1 Inledning och syfte

FOI, Totalförsvarets Forskningsinstitut, blev under 2013 kontaktat av forskningsprogrammet Future Forest i syfte att genomföra en framtidsstudie om den svenska skogen.¹ Till skillnad från det tidigare arbetet inom Future Forests ska det här projektet kartlägga önskvärda framtider utifrån olika aktörers/intressenters perspektiv. FOI har erfarenhet av att arbeta fram sådana visioner med hjälp av en metod kallad backcasting (läs mer under avsnitt 2).

Olika organisationer som kan anses representera olika intressenter identifierades av forskare inom Future Forest. Man utgick då från befintlig forskning och identifierade fyra intressentgrupper:

- naturvård och miljö
- rekreation och lokal utveckling
- skogsbruk och energi
- samiska verksamheter

Tanken är att under 2014 samla representanter för varje intressentgrupp i separata sammankomster och använda den metod FOI tidigare har använt för att formulera visioner och för att teckna bilden av vägen fram till visionen/visionerna. Samma metod och process ska användas med varje grupp. Sedan ska forskare inom Future Forest och FOI jämföra bilderna med avseende på skillnader och likheter. Varje intressentgrupp ska få en rapport med resultat avseende visioner och ”vägen dit”.

I denna skrift redovisas metoden, processen och resultaten från sammankomsterna med representanter för gruppen Rekreation och lokalutveckling, totalt två stycken under maj 2014. Målgruppen för skriften är i första hand de som under dessa två tillfällen deltog i sammankomsterna kring hur den önskvärda skogen bör se ut.

¹ Future Forest drivs av SLU i samarbete med Umeå universitet och Skogforsk och finansieras av Mistra (Stiftelsen för miljöstrategisk forskning), SLU, Umeå universitet, Skogforsk och organisationer från den svenska skogssektorn (Bergvik Skog, Holmen, LRF Skogsägarna, SCA, Skogssällskapet, Sveaskog), läs mer på <http://www.slu.se/sv/centrumbildningar-och-projekt/future-forests/>

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 6 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

2 Metod

I den här studien har vi använt oss av ”backcasting”² som är en metod för att ta sig an stora framtidsfrågor där nuvarande trender inte tyder på att man rör sig i en önskvärd riktning. Metoden bygger på ett aktivt deltagande av intressenter, det vill säga personer som på olika sätt kan påverka utvecklingen och som är berörda av den, för att ta fram önskvärda framtidsbilder och diskutera hur de skulle kunna uppnås. Det finns en lång tradition, bland annat på FOI, av att använda metoden.³

Arbetet med att ta fram de önskvärda framtidsbilderna för intressentgruppen Rekreation och lokal utveckling genomfördes vid två workshoppar. Deltagarna representerade organisationer med intressen inom rekreation och lokal utveckling, se bilaga 1. Forskare från FOI och SLU arbetade dessutom före, mellan och efter workshopparna med att förbereda arbetet och sammanställa resultatet. Arbetsgång och överväganden redovisas nedan.

2.1 Förberedelser inför den första workshoppen

Urvalet av aktörer och grupperingen av dem baserades på tidigare genomförd forskning om aktörer och deras handlingsstrategier.⁴ Utifrån denna forskning genomfördes en gruppering av aktörerna utifrån förutsättningen att det inte fick bli fler än fyra intressentgrupper i Future Forests visionsstudie. Här spelade tillgängliga resurser hos FOI en avgörande roll. SLU stod för rekrytering av deltagarna som identifierades utifrån att de kunde anses representera intressentgruppen Rekreation och lokal utveckling. En lista med namn på olika organisationer togs fram och en inbjudan skickades ut till organisationerna, följt av flera påminnelser och telefonsamtal. Organisationerna valde sedan själva ut den person som skulle komma på workshopparna.

FOI-forskarna som hade hand om att ta fram framtidsbilderna har ingen skoglig utbildning utan rekryterades utifrån sin vana att facilitera och arbeta med framtidsbilder. För att i någon mån ändå ge dessa FOI-forskare en viss kunskap om skogliga frågor anordnade SLU en utbildningsdag för FOI:terna under hösten 2013. Denna information repeterades under våren 2014 då delar av FOI-personalen hade bytts ut. I FOI:s arbetslag fanns även en person med jägmästarutbildning som fungerade som stöd när det gällde fackkunskaper.

Vi bestämde att ett bildspel om skogens vägval skulle visas under den första delen av den första workshoppen för att presentera en bred bild av skogens olika roller i syfte att inspirera kreativt tänkande om en önskvärd framtid. Ett sådant bildspel togs fram av forskare på SLU i samråd med FOI (Bilaga 2).

En viktig komponent är att bli överens om en fokusfråga, dvs. den fråga som skall besvaras av deltagarna när de lämnar förslag på idéer som sedan blir byggstenar i visionen (se avsnitt 2.2). Ett förslag till fokusfråga diskuterades noggrant av projektgruppen (dvs. fyra FOI-forskare

² Se exempelvis Dreborg (1996) för att förstå de teoretiska grunderna för backcasting.

³ Metoden har tillämpats i ett stort antal fall, t.ex. för att formulera önskvärda bilder om ett energisnålt transportsystem (Steen m.fl. 1997), för att beskriva hur konsumtionsmönster som är mycket mer energisnåla än idag kan se ut i olika städer, bland annat Stockholm (Gullberg m.fl. 2007, Carlsson-Kanyama m.fl.2008) samt för att beskriva idealt klimatanpassade kommuner (Carlsson-Kanyama m.fl., 2011a,b och Carlsson-Kanyama m.fl. 2013)

⁴ Beland Lindahl (2008), Beland Lindahl (2009) och Beland Lindahl och Westholm (2011).

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 7 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

och en forskare från SLU) innan den allra första workshopen i projektet. Likaså togs ett s.k. ”körschema” fram dvs. en tabell med alla moment under den första workshopen, tidsangivelser och projektgruppens olika roller. Lokalen möblerades så att deltagarna satt framför en stor vit vägg där de både kunde se ett bildspel, men också se klisterlappar med idéer, rubriker och röster som projektgruppen ville sätta upp.

Innan den första workshopen hade vi även en diskussion om hur vi skulle behandla materialet från denna workshop när vi skulle formulera framtidsbilder. Vi hade sedan tidigare bestämt oss för att, om möjligt, åtminstone försöka göra två framtidsbilder för varje grupp om materialet tillät det. Vi hade tidigare arbetat på två olika sätt med liknande material varav det ena bestod i att intuitivt försöka hitta ”dimensioner” och sedan göra ett s.k. scenariokors medan det andra handlade om att definiera variabler och konstanter och utifrån dessa skapa olika visioner. Vi bestämde oss för att arbeta efter principen variabler och konstanter då vi tyckte att detta var det mest spårbara sättet att behandla materialet på (läs mer i avsnitt 2.3).

2.2 Första workshopen

Workshopen inleddes med lunch för dem som så önskade och arbetet pågick sedan mellan kl. 12.30 och kl. 16.00 med 9 deltagare (se bilaga 1). Deltagarna hade fått ta del av en kortfattad information om projektet på förhand och blivit informerade om att de inte behövde förbereda sig på något särskilt sätt.

Inledningsvis presenterades syftet med studien och syftet med dagen. Vi, FOI:s workshopledare, betonade att vår skogskunskap var ringa, men att vi var erfarna facilitatorer. Därefter visades ett bildspel ”Skogsbruket står inför ett vägskäl” (se bilaga 2) för att ge en allmän bakgrundsinformation lika för alla intressentgrupper. Det fanns tid för frågor i anslutning till denna.

Därefter presenterades fokusfrågan: ”Hur ser den önskvärda svenska skogen ut om 40 år?”. Vi hade med avsikt gjort fokusfrågan mycket bred för att därigenom kunna inrymma alla typer av idéer, både sådana som kan ha att göra med hur skogen ser ut och sköts men också för att kunna inkludera idéer om hur man ser på skogen. För att visa på bredden av fokusfrågan exemplifierades den med ett antal underfrågor. Dessa presenterades muntligt. Vi valde att inte lämna ut dessa skriftligt eftersom vi inte ville att de skulle styra deltagarna under resten av övningen.

- Vilka nyttor är styrande för skogsbruket (landsbygdsutveckling, virkesproduktion, biologisk mångfald, kolsänka, energiproduktion, rennärning, viltproduktion, estetik, rekreation, turism)?
- Hur brukas skogen?
- Vem äger marken?
- Vem förvaltar?
- Hur kommunicerar aktörer med varandra?
- Vilka trädslag dominerar?
- Vad efterfrågar industrin?
- Vilka naturhänsyn tas?
- Hur fungerar turismen?
- Hur tillgodoses olika aktörers intressen?
- Är det samma bruksformer över hela landet? Var finns de?

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 8 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

- Synen på skogen – Inte bara om praktiska saker utan även hur vi tänker om skogen och dess roll.

Deltagarna fick diskutera fokusfrågan tills både de och vi uppfattade att deltagarna hade samma förståelse för den. Efter en kort diskussion enades deltagarna om att frågan ringade in den aktuella uppgiften väl. Även tidsperspektivet på 40 år diskuterades och vi enades om att det var en bra avvägning mellan skogens omloppstid och människans föreställningshorisont.

Sedan följde en idégenerering där deltagarna först fick lite tid att tänka igenom hur deras bild av den önskvärda skogen om 40 år såg ut. Sedan delade deltagarna med sig av sina idéer till övriga deltagare i tur och ordning, en idé i taget, under ledning av FOI som skrev ned dem på klisterlappar som sattes upp på en vägg i lokalen. På så sätt fick alla en överblick över vilka idéer som gruppen lyfte fram. Hur en idé kan formuleras exemplifierades inledningsvis med tre lappar: ”Bra dialog mellan skogsbolag och miljöorganisationer”, ”Träd som klarar sig bra i ett förändrat klimat” och ”Alla har en skog 1 km från bostaden”. Samma exempel används för alla aktörsgrupper.

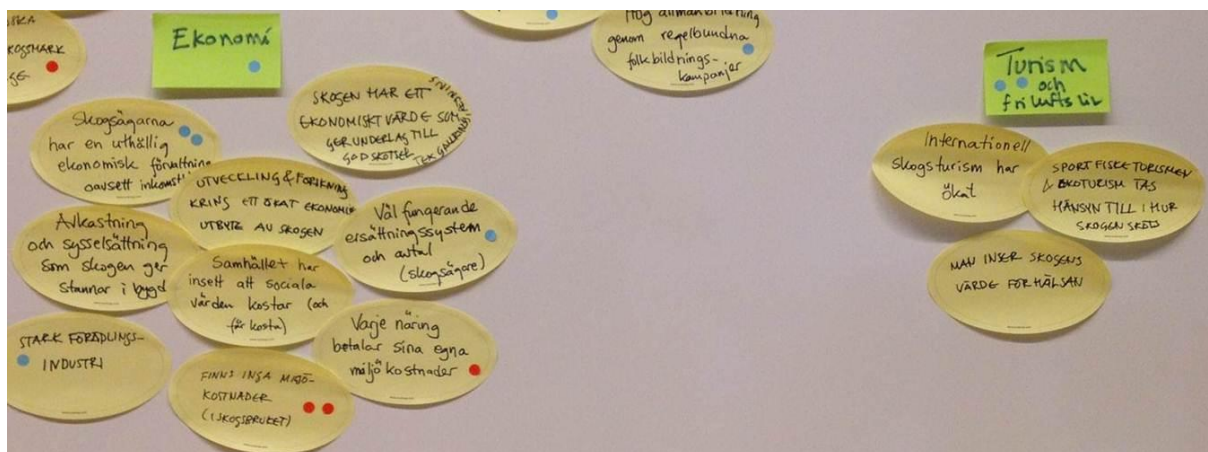

Figur 1. Under idégenereringen skrevs idéerna på gula lappar som sattes fast på en whiteboard. Idéerna delades in i grupper (kluster) och benämndes med en rubrik som skrevs på gröna Post-it-lappar. Bilden är från workshoppen med gruppen naturvård och miljö. Foto Eva-Maria Nordström.

Parallellt med idégenereringen började FOI/SLU att gruppera idéerna i ”kluster”, det vill säga gruppera liknande idéer intill varandra. Efter idégenereringen fick gruppen en paus och forskarna från FOI och SLU gjorde ett förslag till gruppering och till rubriker för grupperna, så kallade klusterrubriker. Efter pausen presenterades grupperingen och deltagarna fick möjlighet att se över den. Den som hade bidragit med en idé fick avgöra i vilket kluster den skulle hamna om det var oklart. Även klusterrubrikerna diskuterades och fastställdes. Vägledande för grupperingen var att alla kluster skulle vara ungefär lika viktiga för att uppfylla fokusfrågan och att de skulle beskrivas på ungefär samma abstraktionsnivå. Resultatet presenteras i bilaga 3. Avslutningsvis frågade vi om de kluster vi hade tagit fram räckte för att beskriva den önskvärda skogen eller om någon saknades.

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 9 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

När alla var överens om hur idéerna hade grupperats genomfördes en röstning. Varje deltagare fick 6 blåa klisterlappar att sätta på kluster eller enskilda idéer som de ansåg vara viktigast för bilden av den önskvärda skogen, och två röda klisterlappar som de kunde använda som veto-röster för att markera idéer som de inte tyckte om. När röstningen var genomförd redovisades och diskuterades resultatet. I de fall någon hade satt en veto-röst på en idé eller ett kluster så ombads de att motivera varför. Även dessa motiveringar finns redovisade i bilaga 3.

Figur 2 Kluster med blåa och röda röster. Foto: Karin Mossberg Sonnek.

Dagen avslutades med en summering samt en redovisning av hur arbetet skulle fortlöpa. Det meddelades att alla skulle få ta del av de framtagna visionerna innan den andra workshopen ägde rum.

2.3 Framtagning av visioner

Efter workshopen arbetade forskargruppen med att konstruera olika önskvärda framtider av den svenska skogen baserade på de idéer som hade kommit upp.

Först studerades respektive kluster för att se om det fanns en variation i inläggen, till exempel om det fanns inlägg som pekade i olika riktningar eller om det gick att se en skala där ett förhållande varierade från ett läge till ett annat. Ett exempel på variationer är att ”Allemansrätten gäller och respekteras ” eller att ha en ”Brukaranpassad allemansrätt ”. Alla kluster gick igenom och möjliga variationer listades som en grund för de kommande visionerna. De inlägg som det råkade enighet om listades som konstanter. De inlägg som hade fått många röster lyftes fram som extra viktiga att få med i framtidsbilderna, Rösterna i gruppen Rekreation och lokal utveckling var ganska väl utspridda bland idéerna och grupperna.

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 10 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

Figur 3. Genomgång av klustren för att identifiera variabler och konstanter. Foto: Karin Mossberg-Sonnek.

Med hjälp av variationerna skapades två olika önskvärda framtidsbilder. En vision med ett top-down perspektiv där staten tar ett övergripande ansvar för skogspolitiken och en annan med ett bottom-up perspektiv där brukarna är starka och det finns litendetaljstyrning. De andra variationerna passades in i respektive framtidsbild så att de skulle bli konsistenta med bilderna och så att alla väsentliga olikheter speglades någonstans. Med hjälp av de sorterade inläggen skrevs två framtidsbilder. Alla viktiga inlägg togs med, vissa inlägg användes för att krydda beskrivningen och texterna broderades ut för att bli attraktiva visioner med en röd tråd.

Utkasten till visionerna kontrollästes av två personer med skoglig bakgrund och en tecknare gjorde en bild som illustrerade visionerna och deras olikheter. En vecka innan den andra workshopen fick deltagarna förslagen till framtidsbilder per mejl.

2.4 Andra workshopen

Till den andra workshopen kom tio personer (se bilaga 1). Nu var programmet inriktat på att diskutera de två visionerna samt att arbeta fram en beskrivning av ”vägen dit”.

Vi började med att presentera hur vi hade arbetat under den tid som hade gått sedan den första workshopen vilket inkluderade en beskrivning av hur vi hade sorterat in materialet i variabler och konstanter. Sedan gavs tid för genomläsning av visionerna och materialet delades ut. De två visionerna presenterades muntligt och vi bad om synpunkter på dessa. Spontana sådana

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 11 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

var att vision 1 kändes mer verklighetsförankrad än vision 2 och att de kunde se att forskarna hade ansträngt sig för att bygga visioner baserade på deras idéer.

Sedan frågade vi gruppen om intresset för att vidareutveckla/komplettera de två framtidsbilderna och två grupper bildades med fyra respektive sex deltagare, en för varje vision. Inom ramen för detta grupparbete gick vi igenom texterna och bilderna och antecknade synpunkter. De två modifierade framtidsbilderna finns i avsnitt 3.1 och 3.2. Efter detta grupparbete samlades hela gruppen för en gemensam redovisning av arbetet.

Det sista planerade steget under denna andra workshop var att diskutera vad som måste hända för att visionerna skulle kunna uppnås, dvs. vilka beslut måste aktörer på olika nivå ta för att målbilden skall realiseras? Här uppmanade vi deltagarna att föreställa sig att de befann sig i den önskvärda framtiden och ombads berätta vad som hade hänt mellan 2014 och 2054 för någon som inte hade kunnat vara med under ”omvandlingen”. Som stöd för övningen ritade vi upp en tidslinje på en whiteboard (horisontell ledd – se bilderna i bilaga 5). Den vertikala ledden delade vi in i nivåer; individ, lokal, regional, nationell, EU och internationell. Sedan bad vi deltagarna tänka igenom olika händelser och vi samlade in information om var och en av dessa på en gul klisterlapp som vi satte upp där den passade i nivå och tid på tavlan. Lapparna inplacerade i tids- och nivåledd finns avbildade i avsnitt 3.3.

Figur 4. Redovisning av vägen fram till vision 1 för den återsamlade gruppen. Foto: Karin Mossberg Sonnek

2.5 Efterarbete

Under denna fas arbetade vi om de två visionerna *Stark styrning för hållbart skogsbruk* och *Starka brukare för hållbart skogsbruk* med hjälp av de synpunkter och idéer som hade kommit fram under den andra workshopen. De omarbetade visionerna gick ut på remiss till

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 12 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

gruppen som fick tycka till om ändringarna, men inte tillföra ytterligare nytt material. Vi vill poängtera att FOI ensam ansvarar för texterna i visionerna även om de baseras på workshopdeltagarnas idéer och andra bidrag.

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 13 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

3. De två visionerna och vägen dit

3.1 Vision 1: Stark styrning för hållbart skogsbruk

Brev från framtiden

Idag, år 2054, tillämpas ”den nya svenska skogsmodellen” som bygger på en skogspolitik som innebär att allt skogsbruk verkligen bedrivs med hänsyn till skogens alla olika värden. Den nya politiken innebär att stor hänsyn tas till sociala och biologiska värden vid skogsskötsel. Exempelvis ställer intrångsbegränsningen krav på att en större andel av arealen måste bevaras vid stora avverkningar om där finns höga naturvärden eller höga sociala värden. Nya regler innebär också att en extern och oberoende miljökonsekvensanalys krävs vid en inmutning av skogsmark för exempelvis gruvdrift och att tillräckliga avsättningar görs till eftervård. Totalt sett finns det bland alla aktörer en tro på framtiden och på att man kan möta de förändringar som kommer med hjälp av politik och regelverk.

Sverige är pådrivande på EU-nivå beträffande skogliga frågor och har till och med fått EU att anamma den nya svenska skogsmodellen i sin strategi. Det svenska nationella skogsprogrammet är nu väletablerat och landskapskonventionen är väl implementerad.

Även om staten tar ett övergripande ansvar för skogspolitiken så bygger besluten på dialog och samverkan mellan myndigheter, markägare och andra nyttjare. Det finns effektiva forum och metoder för dialog mellan olika perspektiv som är etablerade lokalt, regionalt och nationellt. Det har bland annat inneburit mer lokalt inflytande på det storskaliga skogsbruket jämfört med hur det var förr. I vårt samhälle kan idag olika intressenter samverka för att prioritera och hitta accepterade avvägningar mellan olika ekosystemtjänster.

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 14 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

En stor del av skogsbruket sker idag med alternativa skogsbruksmetoder såsom kontinuitetsskogsbruk. Trakthyggesbruket har utvecklats till ökad småskalighet, lokalförädling och hänsyn till sociala och biologiska värden. Blandskog i varierad i ålder är vanlig med många arter och förhållandevis mycket lövträd, anpassat till regional förhållanden. Askåterföring sker numera problemfritt på de ytor där det behövs. Föryngring sker med inhemska träslag och man anpassar nyttjandet till klimatförändringen. Försiktighetsprincipen tillämpas för att inte skada sociala värden, biologisk mångfald och vattendrag. Det innebär att man tar stor hänsyn till marken: Avverkningen sker skonsamt mot både mark och vegetation med de nya maskiner som har utvecklats vilket innebär att det inte finns några kör- eller markskador efter avverkningarna. Markberedning sker i begränsad omfattning och ingen stubbrytning sker. Man tar hänsyn till turism och friluftsliv vid avverkning och bevarar bland annat stigar och leder.

Det finns en livskraftig förädlingsindustri i Sverige som tillvaratar den mångfald olika produkter som skogsbruket ger, mycket tack vare den utveckling och forskning som har visat på en mångfald av möjligheter till ekonomiskt utbyte från skogen. En verksamhet som är allmän är turism där exempelvis natur-, jakt- och fisketurism är vanligt. Många internationella turister kommer för att njuta av den svenska "vildmarken". Sammantaget leder nya och traditionella möjligheter till utkomst till att skogen har ett ekonomiskt värde som ger underlag för en god skötsel. Skogen bidrar också till en hållbar energiomställning, exempelvis genom ett regionalt anpassat biobränsleuttag. Det är attraktivt att arbeta inom skogssektorn och här har relevant utbildning för dem som utför arbete i skogen samt de nya skogsmaskinerna bidragit. Den hållbara inriktningen i samhället innebär att varje näring, så även skogsbruket, betalar sina egna miljökostnader.

Skogen ses i allt större utsträckning som något som har ett egenvärde, inte något som bara har en nytta som egendom eller för förbrukning. Människor uppskattar att ha nära till skogen för naturupplevelser som fågelsång och bär- och svampplockning. Det finns också en insikt om skogens betydelse för folkhälsan och för att underlätta för människor att komma ut i skogen är tillgängligheten hög. Allemansrätten gäller och utövas i kontinuerligt samråd med markanvändningen och skogen respekteras, vilket märks exempelvis genom att markslitage har minskat genom att terrängkörningslagen följs. En annan kvalitet som ökar intresset för skogen är att alla kulturvärden i skogslandskapet är inventerade och registrerade och tillgängliggjorda genom att de finns markerade.

Det skonsamma skogsbruket innebär att alla inhemska skogslevande arter idag har livskraftiga populationer. Genom att tillämpa försiktighetsprincipen sköts skogsbruket så att växt- och djurlivet inte påverkas negativt och vattenkvaliteten i skogen bevaras. Skogsbruket sker så att urlakning och växtnäringsförluster är marginella. Skogarna tillåts ha en naturlig vattenregim och det finns ett extensivt nätverk, en infrastruktur, av områden med orörd eller försiktigt skött skog längs vattnen. Strandzoner vid sjöar och vattendrag har ett fungerande skydd och man har också restaurerat alla flottledningsrensade vattendrag, för att skapa gynnsamma miljöer för t.ex. fiskar. Skogsbruket är viltanpassat vilket till exempel innebär att det finns viltvänliga skogsbryn, fält- och buskskikt och man tar hänsyn till viltets föryngringsperioder vid skogliga åtgärder. Det finns en förståelse för klöviltets betydelse för den biologiska mångfalden.

Forskningsresultat sprids av forskarna och tas tillvara på ett effektivt sätt, hos exempelvis beslutsfattare, myndigheter, EU och brukare. Forskningen utnyttjar lokal kunskap och

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 15 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

presenterar sina resultat på svenska för brukarna. Exempel på forskning som har satt avtryck i lokal praxis är kunskap om brukande och bevarande i samklang. Skogen fyller en viktig plats i utbildningen på olika nivåer och varje skola har en skolskog på minst en hektar vilket lett till att alla har ett naturligt förhållande till skogen. Det har lagt grunden för den aktiva i diskussion om skogen och dess användning som förs bland allmänheten, liksom de regelbundna folkbildningskampanjer som genomförs. Alternativa utbildningar finns för exempelvis jägmästare med ett stort fokus på den mångfald av tjänster som skogen kan tillhandahålla. Den goda utbildningen hos markägare och nyttjare har också lett till en god förståelse för skogen som ekosystem och de värden som finns i det. Vi har en samsyn mellan olika intressenter om att det råder delad rådighet om hur skogen ska nyttjas.

3.2 Vision 2: Starka brukare för hållbart skogsbruk

Brev från framtiden

Idag, år 2054, har vi insett att det är brukarna av skogen, inte politikerna, som bäst kan avgöra hur skogen bör skötas. Vi är väl medvetna om att de sociala värden som skogen bidrar med måste få kosta och därför har vi ett väl fungerande ersättningsystem för skogsägarna med långsiktiga avtal som ger dem en rimlig ersättning för t.ex. upprättandet och skötseln av för allmänheten särskilt rekreationsanpassade skogar. Borta är de pekpinnar som myndigheterna och skogsbruket så ofta levererade förut, idag skapar vi istället förutsättningar för markägarna

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 16 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

att förvalta skogen efter sin egen målbild. Man är stolt över att vara skogsägare och det finns en tro på framtiden och på att man kan möta de förändringar som kommer med hjälp av lokal kunskap, utbildning, behovsriktad forskning och utveckling samt långsiktigt ansvar för övergripande beslut bland politiker och myndigheter.

Skogen ägs idag ofta av små och lokalt baserade företag, som väljer trädslag efter intresse och behov och vars företag ger en avkastning som stannar i bygden och som även ger sysselsättning där. Möjligheten att avsätta viss skogsmark för näringsverksamhet såsom skogsodling där man underlättar för besökaren att plocka olika grödor, vandra eller utöva annan verksamhet, och att kunna ta betalt för tillträde till dessa marker, ger god avkastning åt många. Genom att utveckla de tjänster och produkter som skogen kan ge samt att lära ut dessa kunskaper har idag de flesta skogsägare i vårt land en uthållig ekonomisk förvaltning av sina företag. En produkt som har lanserats framgångsrikt är ”skogskött” som kommer från djur som gått på skogsbete. Inga utländska bolag äger skogsmark i Sverige och kommersiell användning av skogsmarken av andra än brukarna tillåts inte utan avtal.

Forskningsresultat sprids i vårt samhälle av forskarna och tas tillvara på ett effektivt sätt, hos exempelvis myndigheter, EU och brukare. Forskningen utnyttjar lokal kunskap och presenterar sina resultat på svenska för brukarna. Exempel på forskning som har satt avtryck i lokal praxis är kunskap om brukande och bevarande i samklang samt om de många sätt skogen kan ge ekonomiskt värde. Skogen fyller en viktig plats i utbildningen på olika nivåer och varje skola har en skolskog på minst en hektar vilket lett till att alla har ett naturligt förhållande till skogen. Det har lagt grunden för den aktiva diskussion om skogen och dess användning som förs bland allmänheten. Alternativa utbildningar finns för exempelvis jägmästare och skogsentreprenörer med ett stort fokus på den mångfald av tjänster som skogen kan tillhandahålla. Den goda utbildningen hos markägare och nyttjare har också lett till en god förståelse för skogen som ekosystem och de värden som finns i det.

Det finns en livskraftig förädlingsindustri i Sverige som tillvaratar den mångfald olika produkter som skogsbruket ger, mycket tack vare den utveckling och forskning som har visat på en mångfald av möjligheter till ekonomiskt utbyte från skogen. Då de allra flesta hus byggs av trä och annat naturligt material idag är värdet av den svenska skogsproduktexporten betydande. Skogen bidrar också med råvaror till både textil- och kemisk industri. En verksamhet som är vanlig är lokal produktion av biodiesel och el från skogsråvara men också turismförtäring med exempelvis friluftsliv, jakt- och fiske. Många internationella turister kommer för att njuta av den svenska ”vildmarken” och de vägleds ofta av en app som informerar dem om allemansrätten på valfritt språk. Sammantaget leder nya och gamla möjligheter till utkomst till att skogen ger ett ekonomiskt värde som ger underlag för en god skötsel. Skogen bidrar också till en hållbar energiomställning, exempelvis genom ett regionalt anpassat biobränsleuttag. Det är attraktivt att arbeta inom skogssektorn och här har bättre utbildning för dem som utför arbete i skogen samt de nya skogsmaskinerna bidragit. Det finns en förståelse för att skogen är en dynamisk process vilket innebär att förändringar accepteras och att man tar hänsyn till den naturliga förändringsprocessen i skogen. I skogen går nyttjanderätten före allemansrätten i vissa fall, t.ex. under den tid djuren har ungar eller under jakten. Allmänheten respekterar skogen vilket märks bland annat genom att markslitage minskat eftersom terrängkörningslagen följs. Människor uppskattar att ha nära till skogen för naturupplevelser som fågelsång, bär- och svampplockning. En annan kvalitet som ökar

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 17 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

intresset för skogen är att alla kulturvärden i skogslandskapet är inventerade, registrerade och tillgängliggjorda genom att de finns markerade på kartor.

Ett resultat av att skogsbruket idag drivs efter skogsägarnas intressen är att skogen uppvisar stor variation med löv-och blandskog, varierande ålder på träden och många olika arter. Askåterföring sker numera problemfritt på de ytor där det behövs. Föryngring sker med inhemska träslag och man anpassar sig till effekterna av klimatförändringen.

Försiktighetsprincipen tillämpas för att inte skada sociala värden, biologisk mångfald och vattendrag. Det innebär att man tar stor hänsyn till marken: avverkningen sker skonsamt mot både mark och vegetation med de nya maskiner som har utvecklats vilket innebär att det inte finns några kör- eller markskador efter avverkningarna. Markberedning sker i begränsad omfattning och ingen stubbrytning sker. Man tar hänsyn till turism och friluftsliv vid avverkning och bevarar bland annat stigar och gamla skogsvägar. Den hållbara inriktningen inom skogsbruket innebär att det inte uppstår några miljökostnader från denna näring.

Det skonsamma skogsbruket, som har blivit resultatet av brukarnas goda kunskap, samhällets incitament och tjänste-och produktutvecklingen innebär att alla skogslevande arter idag har livskraftiga populationer. Genom att tillämpa försiktighetsprincipen sköts skogsbruket så att växt- och djurlivet inte påverkas negativt och vattenkvaliteten i skogen bevaras. Skogarna tillåts ha en naturlig vattenregim men som vid särskilda behov kan regleras med stort hänsynstagande och det finns ett extensivt nätverk (en infrastruktur) av områden med orörd eller försiktigt skött skog längs vattnen. Strandzoner med skog vid sjöar och vattendrag hanteras varsamt och med hänsyn och man har också restaurerat alla flottledningsrensade vattendrag för att skapa gynnsamma miljöer för t.ex. fiskar. Skogsbruket är viltanpassat vilket till exempel innebär att det finns viltvänliga skogsbryn, fält- och buskskikt och man tar hänsyn till viltets föryngringsperioder vid skogliga åtgärder. Det finns en förståelse för klövviltets betydelse för den biologiska mångfalden.

3.3 Vägen till visionerna

Nedan redovisas förslag på vilka steg på vägen som behövs för att nå vision 1 respektive vision 2.

Lapparna är sorterade i tidsordning (från idag och framåt i tiden) och efter den huvudsakliga nivå som åtgärden/händelsen påverkar.

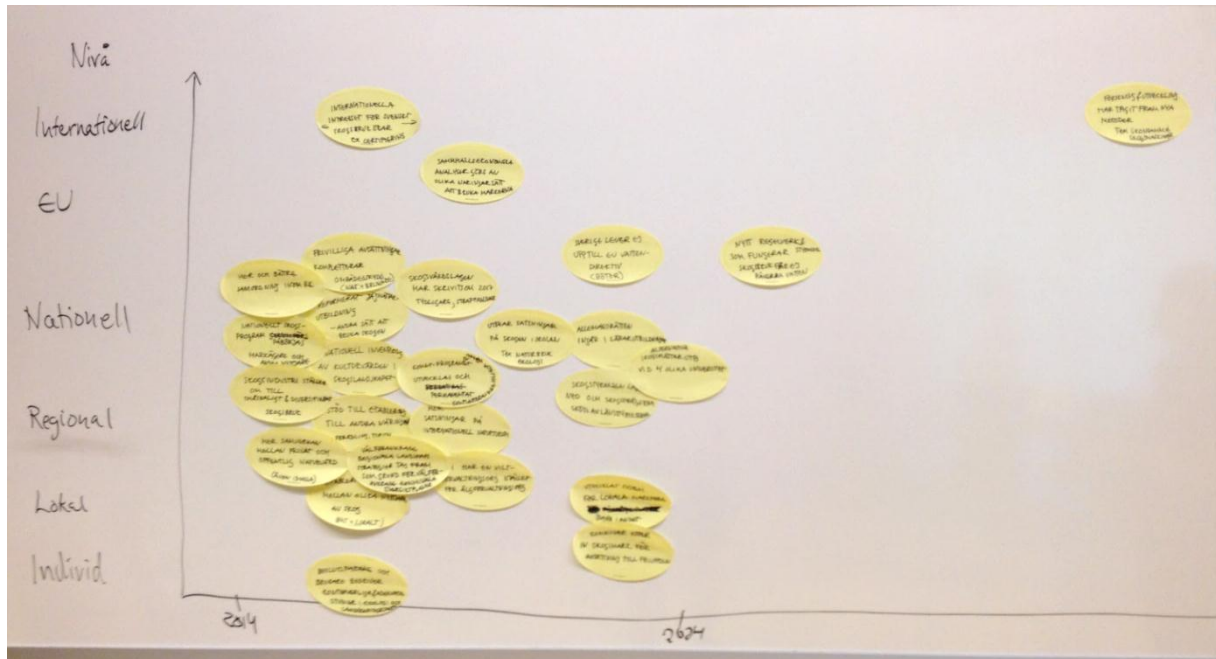
Vägen fram till vision 1 – Stark styrning för hållbart skogsbruk

	2014-2020	2021-2030	2030-
Nivåoberoende	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Internationella intresset för svenskt skogsbruk ökar t.ex. certifieringar ➤ Samhällsekonomiska analyser görs av olika näringars sätt att bruka markerna 		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Forskning och utveckling har tagit fram nya metoder t.ex. skonsamma skogsmaskiner
Internationell nivå	-		
EU-nivå	-		
Nationell nivå	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mer och bättre samordning 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sverige lever ej upp 	

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 18 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

	<p>inom Regeringskansliet</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Nationellt skogsprogram påbörjas (markägare och andra nyttjare) ➤ Skogsindustrin ställer om till småskaligt och diversifierat skogsbruk ➤ Frivilliga avsättningar kompletterar områdesskydd (nationellt + brukare) ➤ Reformerat jägmästarutbildning – andra sätt att bruka skogen ➤ Nationell inventering av kulturvärden i skogslandskapet ➤ Skogsvårdslagen har skrivits om – tydligare, straffansvar ➤ Komet-programmet utvecklas och permanentas, kompletteras med sociala värden ➤ Utökade satsningar på skogen i skolan t.ex. naturbruk, ekologi 	<p>till EU:s vattendirektiv</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Allemansrätten ingår i lärarutbildningen ➤ Alternativa skogsmästarutbildningar vid fyra olika universitet ➤ Nytt regelverk och styrmedel som fungerar. Skogsbruk får ej påverka vatten. 	
Regional nivå	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mer samverkan mellan privat och offentlig naturvård (även ideella) ➤ Stöd till etablering till andra näringar – förädling, turism ➤ Väl förankrade regionala landskapsstrategier tas fram som grund för välförankrade kommunala översiktsplaner ➤ Mer satsningar på internationell naturturism ➤ Vi har en viltförvaltningsorganisation istället för älgförvaltningsorganisation 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Skogsstyrelsen läggs ned och skogsfrågorna sköts av länsstyrelserna 	
Lokal nivå	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Etablerad dialog mellan olika nyttjare av skog (nationellt + lokalt) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Utvecklat system för lokala markföra över landet ➤ Kommuner köper in skogsmark för avsättning till friluftsliv 	
Individnivå	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Beslutsfattare och brukare bedriver kontinuerliga och adekvata studier i ekologi och landskapsperspektiv 		

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 19 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

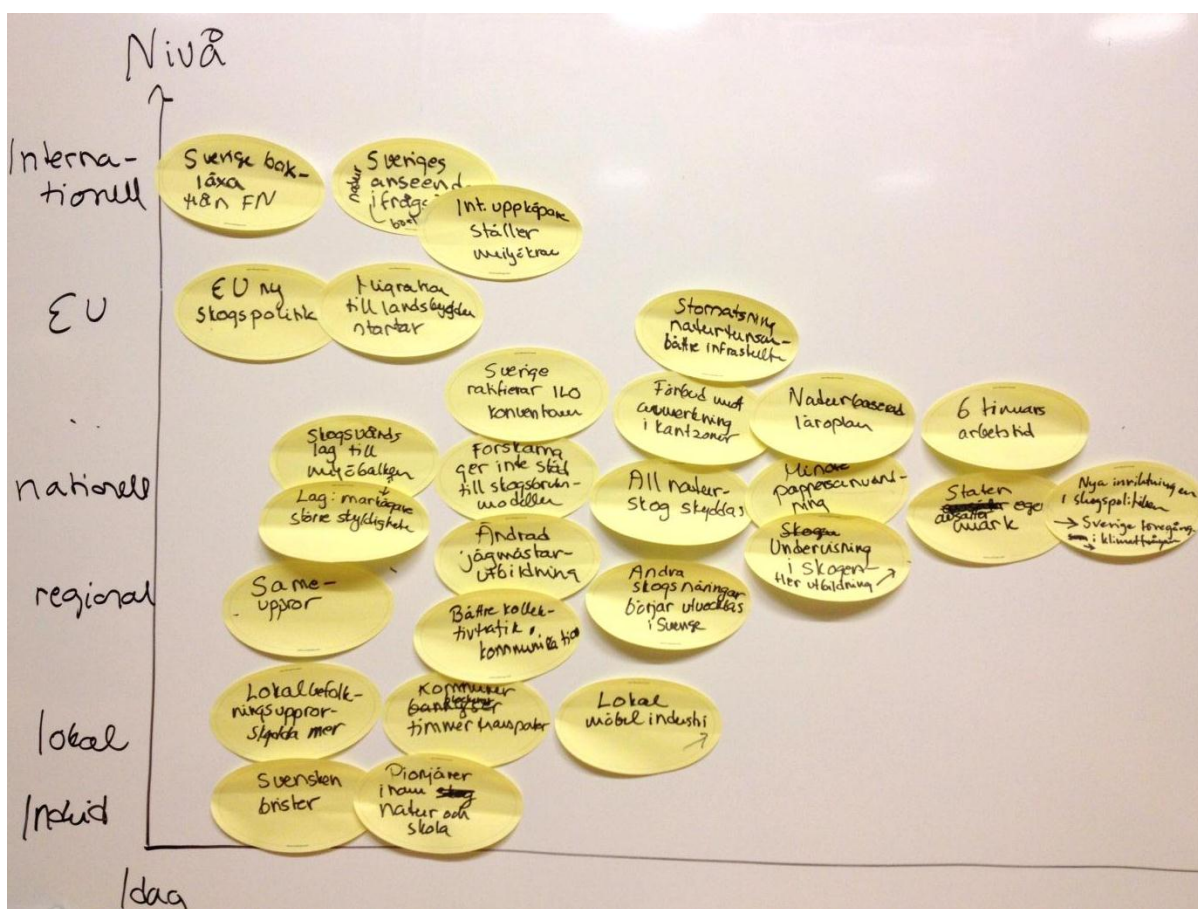
Figur 5. Vägen fram till Vision 1. Foto: Karin Mossberg Sonnek

Vägen fram till vision 2- Starka brukare för hållbart skogsbruk

	2014-2020	2021-2030	2030-
Nivåoberoende	➤ Allmän medvetenhet om klimatförändringarnas effekter	➤ Förändrat beteende på grund av klimatförändringarna	
Internationell nivå	➤	➤ Resande och transporter begränsas	
EU-nivå	➤ Klimatskador ger dyra effekter i samhället		
EU-nationell nivå	<ul style="list-style-type: none"> ➤ EU + nationell storsatsning på forskning om förädling av skogsprodukter ➤ Anpassa lagar och regelverk för förnyelsebara drivmedel ➤ Anpassar regler och skatter = lönsamt lokal energiproduktion 		
Nationell nivå	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Beslut om att stödja forskning förnyelsebar energi ➤ Utredning som visar på nyttan med annan skogsolitik presenteras 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Återupprusta gamla järnvägar + bygga nytt ➤ Rätt att avgränsa skogsmark för 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ökad viltproduktion per ha + ökat skogsbete, ranchdrift

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 20 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Politikerna fattar att man måste ändra skogspolitiken ➤ Mer fokus på skogen i skolan ➤ Stopp för kommersiellt nyttjande av annans skogsmark ➤ Trähus en stor exportsuccé ➤ Lokal energiproduktion påbörjas i stor skala 	<ul style="list-style-type: none"> egen verksamhet ➤ Ny skogspolitik ➤ Forskningen har hittat ett bra myggmedel 	Mer skogsmark används för odling
Regional nivå	➤ Två Gudrun-stormar till		
Lokal nivå			
Individnivå	➤	➤ Medvetenhet om behovet av större mångfald i skogen	

Figur 6. Vägen fram till Vision 2. Foto: Karin Mossberg Sonnek.

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 21 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

Referenser

- Beland Lindahl K. 2009. *Skogens kontroverser -en studie om plats och politik i norra Sverige*. Institutet för framtidsstudier. Forskningsrapport 2009/3.
- Beland Lindahl, K. 2008. *Frame analysis, place perceptions and the politics of natural resource Management: Exploring a forest policy controversy in Sweden*. Doctoral Dissertation, SLU:Uppsala.
- Beland Lindahl, K., Westholm, E. 2011. Future Forests: Perceptions and strategies of key actors. *Scandinavian Journal of Forest Research*.
<http://dx.doi.org/10.1080/02827581.2011.635073>.
- Carlsson-Kanyama A. Dreborg K-H. Moll H. och Padovan D. 2008. Participative backcasting: a tool for involving stakeholders in local sustainability planning. *Futures* 40:1, 34-46.
- Carlsson-Kanyama A., Carlsen H. och Dreborg K-H. 2011. *Klimatanpassade framtidsbilder av Salems kommun*. FOI memo 3625, FOI, Stockholm.
- Carlsson-Kanyama A., Carlsen H. och Dreborg K-H. 2011. *Klimatanpassade framtidsbilder av Danderyds kommun*. FOI memo 3694, FOI, Stockholm.
- Carlsson-Kanyama A., Carlsen H. och Dreborg K-H. 2013. Barriers in municipal climate change adaptation: results from case studies using backcasting. *Futures. The International Journal of Justice and Sustainability*. 49, 9-21.
- Dreborg, K.H. 1996. Essence of backcasting. *Futures* 28:813-828.
- Gullberg, A. et al. 2007. *Bilder av framtidsstaden: Tid och rum för hållbar utveckling*. Stockholm: Symposium.
- Steen, P. et al. 1997. *Färder i framtiden: Transporter i ett bärkraftigt samhälle*. Stockholm: KFB.

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 22 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

Bilaga 1. Deltagare

Workshop 1

Olof Olsson, Hushållningssällskapet

Stig Hansson, Hela Sverige ska leva

Wanja Wallemyr, Hela Sverige ska leva

Viktoria Hallberg, Svenska Hembygdsföreningen

Bengt Olsson, Sportfiskarna

Fredrik Widemo, Svenska Jägare förbundet

Ulf Kallin, Jägarnas Riksförbund

Göran Andersson, Friluftsrämjandet

Eje Andersson, Svenska Orienteringsförbundet

Workshop 2

Olof Olsson, Hushållningssällskapet

Stig Hansson, Hela Sverige ska leva

Wanja Wallemyr, Hela Sverige ska leva

Viktoria Hallberg, Svenska Hembygdsföreningen

Bengt Olsson, Sportfiskarna

Fredrik Widemo, Svenska Jägare förbundet

Ulf Kallin, Jägarnas Riksförbund

Göran Andersson, Friluftsrämjandet

Eje Andersson, Svenska Orienteringsförbundet

Christina Rådelius, Tillväxtverket

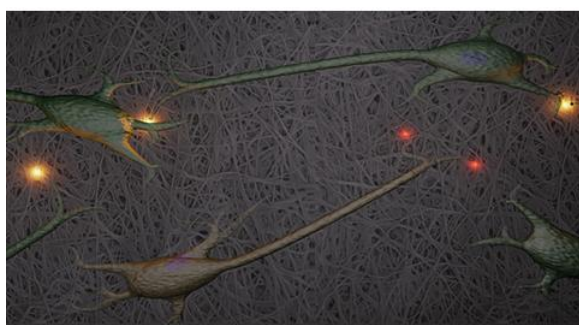
FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 23 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

Bilaga 2. Bildspelet "Skogen vid ett vägskäl"

Nedanstående bildspel visades inledningsvis under workshopen.

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 24 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

Nya användningsområden utvecklas (här nervceller som växer på nanocellulosa)

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 25 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

Skogen bidrar till bra vattenkvalitet

Skogen binder koldioxid

Renskötelsen är beroende av lavrik skog för vinterbete

Turismen till skogen ökar

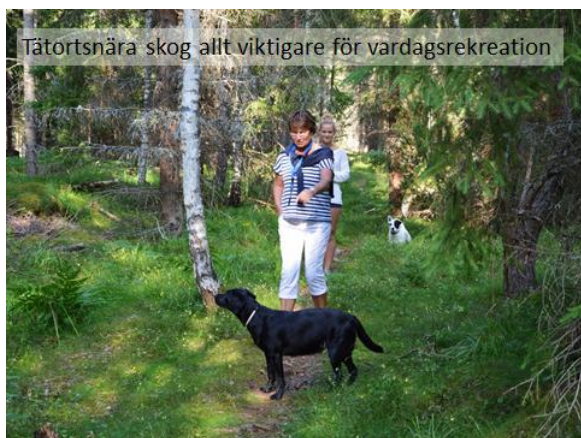

Jakt är både rekreation, viltvård och skogsskötsel

Bärplockning är rekreation men också en växande industri

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 26 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 27 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

Bilaga 3. Idéer, kluster och röster

Idéer och kluster prioriterades genom ett röstförfarande:

Blåa röster: Vilka idéer är viktigast för bilden av den önskvärda svenska skogen?

Röda röster: Vilka idéer tycker jag inte om?

De röda rösterna motiverades. Motiveringarna återfinns i fotnoterna.

Antalet röster på klusterrubriken står inom parentes efter klusternamnet. Röster som har satts på enskilda idéer redovisas för varje idé. Det totala antalet röster på klustret redovisas inom []-klamrar om det skiljer sig från dem som satts på rubriknivå.

Skogsskötsel (1 blå), [8 blåa]

- Blandskog, varierad i ålder och arter (2 blåa)
- Merparten av skogsbruket hyggesfritt (2 blåa)
- Föryngring av inhemska trädslag (1 blå)
- Utnyttja positiva effekter av klimatförändringen (1 blå)
- Förvaltning: nyttja lokal kunskap (1 blå)
- Det är attraktivt att arbeta inom skogssektorn
- Maskiner som är bra arbetsplatser och bra för skogen
- Man har löst problemen med askåterföring
- Ingen stubbrytning, begränsad markberedning
- Inga kör- och markskador
- Ökat inslag av löv
- Mer betade skogsmarker

Forskning och utbildning (2 blåa), [6 blåa]

- Lära ut flera sätt att skapa ekonomiskt värde av skogen (2 blåa)
- Vi är duktiga på att ta vara på forskningens resultat, myndigheter <-> EU (2 blåa)
- Forskningsresultat på svenska, förståligt
- Bättre spridning av forskningsresultat
- Forskning: utnyttja lokal kunskap
- Varje skola har en skolskog på minst en hektar
- Kunskap kring brukande och bevarande i samklang
- Bättre på hållbar förädling av skogens resurser
- Alternativa utbildningar med fokus på mångfald
- Markägare/nyttjare har god utbildning om skogens ekosystem och värden
- De som utför arbete i skogen har en bättre utbildning, t.ex. naturhänsyn
- Bättre utbildning om skogen i skolan => naturligt förhållande till skogen, barn/ungdom

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 28 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

Tillgänglighet (3 blåa), [6 blåa, en röd]

- Allemansrätten gäller och respekteras (2 blåa)
- ”Brukaranpassad” allemansrätt (Nyttjanderätt går före) (1 blå)
- Tillgänglighet har ökat utöver allemansrätt, ex mer skogsbilvägar (1 röd⁵)
- ”Jag kan lyssna på fåglar och plocka svamp och bär”
- Bättre efterlevnad av terrängkörningslagen (*ska den ligga under tillgänglighet?*)
- Bevarade stigar och skogsvägar – Hänsyn tas vid skogsbruk
- Rekreationsanpassad skötsel i tätortsnära skog

Makt över skogen (1 blå), [6 blåa, 2 röda]

- Ökad dialog/samverkan (mellan) Myndigheter/Andra nyttjare (organisationer)/Markägare (1 blå)
- Hög allmänbildning genom regelbundna folkbildningskampanjer (1 blå)
- Skogsägarna kan förvalta skogen efter sin målbild (1 blå)
- Accepterade avvägningar mellan olika ekosystemtjänster (1 blå)
- Mer småskaligt och lokalt ägande av skogen (1 blå)
- Politiken styr inte över skogen (2 röda⁶)
- Mer lokal påverkan på storskaligt skogsbruk
- Ökat lokalt inflytande över hur skogarna sköts nära samhällen
- Effektiva former för dialog mellan olika perspektiv i skogen är etablerade lokalt, regionalt och nationellt
- Lokal dialog ägare – brukare
- Träslag väljs enligt lokala behov
- Målanpassade skogsbruksplaner

Ekonomi (1 blå), [5 blåa, 3 röda]

- Väl fungerande ersättningsystem och avtal (skogägare) (1 blå)
- Stark förädlingsindustri (1 blå)
- Skogsägarna har en uthållig ekonomisk förvaltning oavsett inkomstkälla (2 blå)
- Varje näring betalar sina egna miljökostnader (1 röd⁷)
- Finns inga miljökostnader (i skogsbruket) (2 röda⁸)

⁵ Veto: Vem ställer kravet och varför? Varför ska markägaren lägga ner pengar och arbete för att underlätta för allmänheten (anpassa för bilar)? Tillgängligheten finns redan.

⁶ Veto: Politik är detsamma som vårt demokratiska system. Folket bör ha inflytande över 60 % av skogen. Det är en ytterlighet. Vi behöver en viss styrning.

⁷ Veto: Istället för att betala (ett belastande system) så ska vi främja att vara miljövänliga. Det finns så många regelverk, dokumentation etc. kring miljön, det dränerar. Hellre utbilda, ge incitament till att bli bättre.

⁸ Veto: Det är en utopi som gör att vi inte får förståelsen för en accepterad avvägning av ekosystemtjänster (se annan lapp). Det kommer alltid att finnas kostnader.

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 29 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

- Avkastning och sysselsättning som skogen ger stannar i bygden
- Samhället har insett att sociala värden kostar (och får kosta)
- Valfungerande ersättningssystem och avtal (skogsägare) (1 blå)
- Utveckling och forskning kring ett ökat ekonomiskt utbyte av skogen
- Skogen har ett ekonomiskt värde som ger underlag till god skötsel, t.ex. gallring, röjning

Politik och lag (1 blå), [5 blåa, 2 röda]

- Mer hänsyn vid större åtgärder (vänd på intrångskurvan) (1 blå)
- Myndigheter och politiker tar ett långsiktigt ansvar för sina beslut (2 blåa)
- Mindre pekpinningar, mer kunskapsutbyte (1 blå)
- Inga utländska bolag äger skogsmark i Sverige (1 röd⁹)
- Landskapskonventionen är väl implementerad (1 röd¹⁰)
- Ny skogspolitik
- Författningsdomstol
- Konsekvensanalys innan inmutning, större avsättning eftervård
- ”Den svenska skogsmodellen”, allt skogsbruk bedrivs med hänsyn till skogens värden
- EU anammar svensk skogspolitik alt. EU-strategi SV -> EU
- Det nationella skogsvårdsprogrammet är införlivat

Vatten (3 blåa), [5 blåa]

- Extensivt nätverk (infrastruktur) längs vatten (1 blå)
- Skogsbruk försämrar ej vattenkvalitet, försiktighetsprincipen råder (1 blå)
- All flottledningsrensning är restaurerad (genomförd?)
- Mer vatten – mer naturlig vattenregim
- Ett fungerande skydd av skogarna vid strandzoner (sjöar och vattendrag)

Biologisk mångfald, [4 blåa]

- Alla skogslevande arter har livskraftiga populationer (4 blåa)

Vilt, [4 blåa]

- Ta hänsyn till föryngringsperiod (vilt) (1 blå)
- Viltanpassad skötsel (2 blåa)
- Förståelse för klövviltets betydelse för biologisk mångfald (1 blå)

⁹ Veto: Jag tror inte på protektionism. Det kan man styra inom lagstiftningen.

¹⁰ Veto: Den är inte skriven för Sverige, vi måste först skapa en svensk landskapskonventionen innan vi implementerar den. Den passar inte vår blandning av ekonomisk näring och miljötillsyn.

FOI MEMO	Datum/Date 2014-06-09	Sida/Page 30 (30)
Titel/Title Den önskvärda framtida skogen om 40 år Visioner framtagna med fokus på rekreation och lokal utveckling		Memo nummer/number FOI Memo 4991

- Mer fält och buskskikt
- Viltvänliga skogsbyn

Turism och friluftsliv (2 blåa)

- Man inser skogens värde för folkhälsan
- Sportfisketurismen och ekoturism tas hänsyn till i hur skogen sköts
- Internationell skogsturism har ökat

Energi, [1 blå]

- Skogen bidrar till hållbar energiomställning utan att sociala och naturvärden förbrukas (1 blå)
- Regionalt anpassat biobränsleuttag utifrån försiktighetsprincip för vatten & biologisk mångfald

Synen på skogen, [1 blå]

- Ser skogslandskapets egenvärde inte bara dess nytta för egendom och förbrukning (1 blå)
- Vi ser positivt på framtiden
- Man vill vara och är stolt över att vara skogsägare
- Förståelse för att skogen är en dynamisk process

Kulturvärden (1 blå)

- Alla kulturvärden i skogslandskapet är registrerade i databas och landskap
- All skogsmark är inventerad med avseende på kulturvärden